

КАМАРА НА ИНЖЕНЕРИТЕ В ИНВЕСТИЦИОННОТО ПРОЕКТИРАНЕ
1164 София, бул. "Христо Смирненски" N1; тел: 02/969 20 73;
Факс 02/969 20 70; www.kiip.bg; e-mail: kiip@mail.bg;

Изх.№ КИИП-ЦУ-064/05.05.2026 г.

На вниманието на тези, за които представлява интерес

Становище на ЕСЕС, ЕССЕ и КИИП
в подкрепа на идентифицирането на професии за разширяване на автоматичното
признаване чрез общи рамки за обучение съгласно Директива 2005/36/ЕО

Обща рамка за обучение на строителни инженери

1 Обща рамка за обучение на строителни инженери: Защо е (абсолютно) необходима?

С оглед на продължаващите усилия за прилагане на Европейски съюз на уменията, основан на мерки като Инициативата за преносимост на уменията, Европейският съвет на строителните инженери (ЕССЕ), Европейският съвет на инженерните камари (ЕСЕС) и Камарата на инженерите в инвестиционното проектиране (КИИП) биха искали отново да изразят неотложната необходимост от прилагането на Обща рамка за обучение на строителни инженери и биха искали да инициират по-нататъшни стъпки и да дадат нов тласък на дискусиата.

Обща рамка за обучение на строителни инженери ще бъде инструмент за подобряване на редица цели на политиката на ЕС, като например...

- ... опростяване и ускоряване на професионалното признаване и достъпа до пазара: Понастоящем строителните инженери са обхванати от общата система за признаване и трябва да преминат през доста сложни и продължителни оценки на еквивалентност. В страните, където професионалната квалификация не е регулирана, се създават сериозни тежести от разпоредбите за задачите (строителни закони и др.). Особено за малките и средни предприятия (МСП) и микропрофесионалните компании тези процедури често са твърде обременяващи и възпрепятстват тяхната мобилност.
- ... премахване на пречките пред трансграничните дейности: Понастоящем, както е обяснено по-горе, общото признаване на системата може да доведе до доста големи тежести, особено за МСП и микропредприятията.
- ... постигане на целите на инициативата за преносимост на уменията чрез осигуряване на система за автоматично признаване за строителни инженери в сравнение с вече предвидената за секторните професии в Директива 2005/36/ЕО: Понастоящем признаването на услуги по планиране и проектиране в строителния сектор е разделено. Докато архитектите се възползват от автоматично признаване, строителните инженери трябва да преминат през тежки процедури за еквивалентност.

- ... повишаване на мобилността на специалистите в рамките на пазара на труда на ЕС и извън него и укрепване на Европейския съюз на уменията: Въвеждането на STF би осигурило всички предимства на автоматичното признаване и чрез ускоряване и улесняване на процесите на признаване – както може да се види в професията архитект – би допринесло за повишаване на мобилността в професията строително инженерство, също и за малките и средни предприятия (МСП) и микропрофесионалните компании.
- ... справяне с проблема с недостига на работна ръка в строителното инженерство / в строителния сектор: STF осигурява съпоставимост на квалификациите и уменията и за работодателите и улеснява наемането на специалисти от други страни. Той може също така да осигури основа за признаване и/или за решения за заетост по отношение на квалификации от трети страни.
- ...гарантиране на качеството на образованието по строително инженерство в целия Съюз и по този начин осигуряване на прозрачност за потребителите и клиентите и безопасността на гражданите: Европейският съюз се стреми да се превърне в Съюз на уменията, който се основава на висококачествено образование, обучение и учене през целия живот. Това изисква адекватни квалификационни стандарти. Това е изключително важно, особено за услугите по строително инженерство, които имат огромно въздействие върху качеството на (застроената) среда, общественото пространство и инфраструктурата, качеството на живот на хората, тяхната безопасност и благополучие, както и успешното осъществяване на зеления и цифров преход. Следователно услугите по строително инженерство изискват определен минимален стандарт, както е определено в Обща рамка за обучение. Тъй като те са сложни технически услуги, които са трудни за разбиране и оценка от клиентите и потребителите, определените минимални изисквания за квалификация в цяла Европа могат да подобрят прозрачността и сигурността за тях.
- ...насърчаване на конкурентоспособността на единния пазар: Доставчиците на мобилни висококачествени услуги са важна основа за конкурентоспособността на ЕС; това е особено валидно в ключови сектори като строителството и за услугите в гражданското строителство, които изграждат основата за строителството.
- ...опростяване на признаването от трети страни чрез използване на Общата рамка за обучение като основа за оценка: Както беше обяснено, Общата рамка за обучение за строителни инженери би могла да изгради важна основа за по-лесни и по-добри подходи за признаване от трети страни за строителни инженери, но също така би могла да подобри интеграцията на строителните инженери на пазара на труда.

В обобщение, ЕСЕС, ЕССЕ и КИИП биха искали отново да подчертаят, че качеството и безопасността на (застроената) среда, общественото пространство и инфраструктурата са обществен интерес и че като цяло справянето с предизвикателствата, пред които е изправено нашето общество в момента, спешно изисква експертния опит на мобилни и добре образовани инженери в цяла Европа. Следователно, нужна е Обща рамка за обучение за строителни инженери.

Инженерите, базирани на общи изисквания за квалификация, за успешно повишаване на тяхната мобилност и гарантиращи, че потребителите/клиентите и публичните органи могат да се доверят на качеството на услугите по строително инженерство в цяла Европа, са от решаващо значение.

2 Обща рамка за обучение на строителни инженери: Защо е (лесно) възможно?

Още от 2016 г. насам организациите на сертифицираните строителни инженери полагат усилия за постигане на Обща рамка за обучение на строителни инженери. Аргументът, който често се изтъкваше срещу тях, беше, че няма сближаване между системите на държавите членки за квалификация и обучение в инженерния сектор. Това важи за инженерния сектор като цяло с неговия много широк спектър от клонове във всички технически области и означава, че изпълнението на изискванията за прилагане на СТФ трябва да се оценява отделно за различните области на инженерството.

Но аргументът определено може да се използва по отношение на прилагането на Обща рамка за обучение на строителни инженери:

Въз основа на Международната стандартна класификация на професиите (ISCO) 2142 (строителен инженер) и 2143 (инженер по околна среда), професията строителен инженер може накратко да бъде дефинирана чрез следните основни задачи:

- Проектиране и планиране;
- Строителен надзор;
- Професионална експертиза за целия строителен и граждански инженерен сектор (строителство/инфраструктура и геотехника);
- Инфраструктура (пътища, мостове, тунели, канали, пристанища, язовири, железопътни линии, летища);
- Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчни води, дренаж и напояване, пречиствателни станции за отпадъци, включително изграждане на депо за отпадъци.

В момента признаването на услугите по планиране и проектиране в строителния сектор все още е разделено. Архитектите се възползват от прости процедури за автоматично признаване, а строителните инженери трябва да преминат през тежки процедури за еквивалентност, което създава пречки за работа в други страни, особено ако са организирани като професионални малки и средни предприятия (МСП) и микропредприятия. Това различно третиране на архитектите и строителните инженери е много трудно за разбиране, тъй като естеството на техните услуги по планиране и проектиране, ролята им в строителния сектор и степента на разнообразие на обхвата им от услуги и изискванията за обучение и квалификация на национално ниво в цяла Европа са много сходни.

Опитът показва, че автоматичното признаване на архитекти в Европа, основано на определението за общ минимален стандарт за квалификация в Директива 2005/36/ЕО, функционира много добре от десетилетия. Това може да се наблюдава и в класацията на най-мобилните професии в базата данни за регулирани професии на Европейската комисия, в която архитектите имат много по-добро класиране. Това ясно показва, че разликите в изискванията за квалификация и обхвата на услугите на национално ниво – които все още съществуват и в професията на архитекта – не възпрепятстват прилагането на система за автоматично признаване като Общата рамка за обучение.

Опитът с добре работещото автоматично признаване за архитекти показва също, че всякакви опасения от регулаторни последици – особено в така наречените нерегулирани държави членки, които не регулират професията, а задачата – са неоснователни, въпреки че законодателните развития във Финландия изглеждат показват, че регулирането на задачата, вместо професионалния достъп, възпрепятства автоматичното признаване. Прилагането на СТФ, който се основава на академична квалификация (както е предложено в 3)), не води до промяна в изискванията в различните законодателни системи. Както е в случая с архитектите, компетентните органи в така наречените нерегулирани професии трябва само да предоставят сертификати за изпълнение на СТФ за своите национални строителни инженери, които искат да кандидатстват за автоматично признаване в друга държава.

Дори за онези професионалисти, които не отговарят на квалификационните изисквания на СТФ, няма отрицателно въздействие, тъй като те остават в общата система за признаване и трябва да преминат през оценка на еквивалентността при преместване в друга държава, което означава, че за тях настоящата ситуация не се променя.

Резултатите от европейско проучване (стр. 44 и сл.), проведено от ЕСЕС през 2016 г. и поръчано от Европейската комисия, ГД „Вътрешен пазар, промишленост, предприемачество и МСП“, ясно показват, че изискванията за разработване на Обща рамка за обучение на строителни инженери определено са изпълнени, Общите принципи на обучението би трябвало да дадат възможност на повече специалисти да се движат между държавите членки.

- Професията, към която се прилагат Общите принципи за обучение, е регулирана или образованието и обучението, водещи до професията, са регулирани в поне една трета от държавите членки.
- Що се отнася до общите рамки за обучение, допълнително условие е съответната професия да не е обхваната от друга обща рамка за обучение, нито да е професия, подлежаща на автоматично признаване съгласно Глава III от Дял III от Директива 2005/36/ЕО, т.е. медицински сестри, акушерки, ветеринарни хирурзи, лекари, фармацевти, архитекти, зъболекари.
- Общите принципи на обучението следва да бъдат изготвени след прозрачен надлежен процес, включващ съответните заинтересовани страни за държавите членки, които не регулират професията.

Резултатите от европейското проучване през 2016 г. ясно показаха, че професията на строителния инженер е инженерната професия с най-висок процент на регулиране и е доста сравнима с тази на архитекта, както и че интересът към обща рамка за обучение вече е висок сред участващите компетентни органи и други заинтересовани страни. Това е и добър основен преглед, за да се видят квалификационните и регулаторните изисквания в различните държави членки.

С оглед на всички тези факти и като се вземат предвид препоръките на Европейската сметна палата относно общата система за признаване и Общите рамки за обучение, ЕСЕС, ЕССЕ и КИИП призовават Европейската комисия да увеличи усилията за прилагане на Обща рамка за обучение на строителни инженери.

ЕСЕС, ЕССЕ и КИИП също така биха искали да подчертаят, че строителните инженери са основни участници в ключов сектор на икономиката на ЕС. Следователно повишаването на тяхната мобилност чрез прилагане на Обща рамка за обучение на строителни инженери и по този начин значително опростяване на процедурите им за признаване е необходима, логична и отдавна закъсняла политическа мярка в интерес на икономиката и пазара на труда.

3 Обща рамка за обучение на строителни инженери: Основа за дискусия

За да се даде тласък на дискусията със заинтересованите страни и в рамките на Групата координатори за Директива 2005/36/ЕО, ЕСЕС, ЕССЕ и КИИП биха искали да предоставят основа за дискусията относно подробностите за определянето на Обща рамка за обучение на строителни инженери, която – по структура и подход – е много близка до определението за минимални изисквания за архитекти в член 46 от Директива 2005/36/ЕО и е в съответствие с настоящите европейски образователни системи/учебни програми за строителни инженери:

Начало на ПРОЕКТНО СЪДЪРЖАНИЕ – в процес на уточняване и прецизиране

А) За да бъдат признати като компонент от професионалното признание, програмите по строително инженерство, предоставяни от институции на университетско ниво, трябва да имат строителство на сгради (= всички форми на граждански конструкции) като основен компонент. Програмите трябва да поддържат баланса между теоретичните и практическите аспекти на обучението като основа за бъдещо прилагане и трябва да гарантират знания, умения и компетенции на строителните инженери (текстът като основа за дискусия).

Строителните инженери трябва да:

- а) да имат способността да оформят градското, селското пространство и околната среда със сгради и инфраструктура, отговарящи на техническите изисквания, с подходящо ниво на безопасност и лесни за ползване от хората и обществата в съвременния свят;
- б) да имат познания за историята на строителното инженерство, тъй като резултатът от работата им е създаването на материален слой от човешката култура;
- в) да притежава познания за проектиране и оразмеряване на конструкции, сгради и инфраструктура според физико-механичните принципи на тяхното естество, свойствата на използваните материали и технологии;
- г) адекватни познания за организиране и управление на инвестиционни процеси, извличайки полза от икономическите, социалните и бизнес науките;
- д) разбиране на взаимоотношенията между хората и сградите, инфраструктурата и околната среда, влияещи върху човешките отношения;
- е) разбиране на професията на строителните инженери в служба на обществото, особено при подготовката на брифинги, които включват социални фактори;
- ж) да притежава практически познания за структурно и геотехническо проектиране, строителни решения и внедряване на съвременни технологии,
- з) да притежава адекватни знания, за да осигури човешки комфорт на сградите, инфраструктурата и околната среда, като същевременно спазва изискванията за устойчиво развитие и глобалните климатични промени;
- и) да притежава адекватни знания, за да отговаря на изискванията на потребителите към сградите, инфраструктурата и околната среда, наложени от ценовите фактори и строителните разпоредби;
- й) да притежава адекватни познания за строителната и инфраструктурната индустрия, организациите, разпоредбите и процедурите, интегрирайки работата си в цялостното планиране и проектиране.

Б) За да се отговори на академичното изискване за национално и държавно признаване, минималната продължителност на обучението за строителни инженери е общо най-малко пет години или постигане на минимум 300 ECTS кредита, водещи до успешно полагане на университетски изпит.

Подобно на системата на секторните професии, учебните програми се нотифицират в системата IMI и – ако са в съответствие с STF се изброяват в приложение.

Край на ПРОЕКТНО СЪДЪРЖАНИЕ – в процес на уточняване и прецизиране

(II)

инж. МАРИН ГЕРГОВ

Председател на УС на КИИП